495. štev. V Ljubljani, torek dne 13. maja 1913. Leto II.

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v pondeljkih pa ob 3. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravništvu mesečno K 1·20, z dostavljanjem na dom K 1·50; s pošto celoletno K 20·—, polletno K 10·—, četrtletno K 5·—, mesečno K 1·70. — Za inozemstvo celoletno K 30·—. — Naročnina se pošilja upravništvu.

Telefon številka 118.

DAN

NEOVISEN POLITICEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravništvo: Učiteljska Tiskarna, Frančiškanska ulica št. 6.

Dopisi se pošiljajo uredništvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. Za oglase se plača: petit vrsta 15 v, osmrtnice, poslana in zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglašanju popust. — Za odgovor je priložiti marko.

Telefon številka 118.

Kje so požigalci?

Po tem naslovom je prineslo »České slovo« prav primeren članek, v katerem opozarja na lažnjivo naturo nemških dunajskih žurnalistov, ki jim je strašno žal, da se tudi ena o njih spočeta afera ni obnesla tako, kakor so oni želeli. Od proebozkovine pa do požara v Skadru, povsod so lagali, nesramno lagali, čifuti in katoliški krščanski socialci v kompaniji za stavo in netili požar in napravili ogromno škodo.

Z nekoliko strani se je sporočilo, da je v Skadru nastal požar. V orientalnem mestu, pi je zidano po večini z lesa, ni to nič čudnega, posebno v Skadru, v katerem še niso odstranjene podrtije, povzročene vsled groznega bombardiraja in kjer se normalno življenje še ni moglo obnoviti. Zadostuje, da opozorimo na časne požare v Carigradu, ki so mnogokrat brez vzroka pripisovani političnemu požigu.

Za presojanje nemških šmokov pa nimajo ta dejstva nobene vrednosti. Dunajski časnikarski ponarejevalci javnega mnenja in neodgovorni šuntarji, ki jim je žal, da se je s pomirjenjem položaja posušila voda na njihove mline, so takoj pri prvih vesteh o požaru v Skadru z alarmom kričali v svet: Črnogorci so zažgali Skader! Pred odhodom v trdnjave so izvedli geslo, da mora biti Skader preje uničen, predno bo predan!

Tudi c. kr. korespondenčni urad je k vesti o požaru pridal nesramno opombo: »Govori se, da je črnogorska armada pred svojim odhodom z mesta zažgala.« Najzanimivejše pri tem pa je, da Črnogorci še dosedaj niso zapustili Skadra, in da medmorske čete še dosedaj niso stopile na breg, in da se je začelo komaj s prevozom topov in vojnega materiala iz Skadra. Tudi dopisnik enega izmed najbolj šuntarskega dunajskega lista »N. W. Tagblatt« telegrafuje iz Skadra, da je požar izbruhnil v sredo, v četrtek je bila pa črnogorska armada v mestu, kjer vzdržuje dober red in skrbi za olajšanje stiske, v kateri se nahaja ljudstvo. K vsemu temu je prišla še črnogorska uradna vest, da se je črnogorskim vojaškim četam posrečilo požar vstaviti, in da bi bil leseni bazar pogorel, če bi ne bilo vojaštvo v tako velikem številu prišlo na pomoč.

Kako hočemo nazvati pod temi okoliščinami perfidno denunciranje dunajskih šmokov preračunjeno na to, da bi znova se začele gonje proti Črni Gori, ki je z velikanskim samozatajevanjem darovala pravzaprav Evropi mir? S črnogorskih vojakov, o katerih govori danes cela Evropa z občudovanjem, delajo požigalce. Perfidna denuncijacija, nesramna laž, ki je bila takoj dokazana — to je njihova obtožba. Toda s tega si nič ne bodo delali. Pri prvi priliki bodo šuntali dalje, ne bodo se sramovali niti najnižjih sredstev, kajti ravno njihov cilj ni druzega kot razširjenje požara — požara mnogo strašnejšega, kot je bil ogenj v skaderskem bazaru, požara, ki bi uničil stotisoče življenj in miljone eksistenc.

Cele kolone bi ne zadostovale, da bi našteli vse te različne prohazkovine, s katerimi se je brez sramu povzročala vojna napetost, in zanimivo je, da se ravno v trenotku, ko se širi obrekovanje o požiganju črnogorske armade, prinaša na dan naravnost klasičen dokument požigalskega dunajskega časopisja, ki ga informira znani vir. Inozemski listi, v Franciji »Echo de Paris«, o dunajskih pa »Arbeiter Zeitung« pišejo obširno o tem, da je bila cela afera o predaji Skadra na podlagi pogodbe z Esad pašo, kot tudi proklamacija Esad paše za kralja albanskega, ki je v nekterih listih celo doslovno navedena, izmišljena od a do z zato, da bi se vzbudilo večje razpoloženje za pohod v Albanijo. (»České Slovo« je to takoj v početku omenilo, pa je bilo — konfiscirano — mi pravimo: zagovarjanje miru — konfiscirano.)

Stvar pa ne sme ostati tajna in tudi ne more. Sam grof Berchtold, ki ga smatrajo za činitelja, ki ima osebno zaslugo na tem, da se je ohranil mir, bi moral v interesu države posvetiti v nečisti vir vseh teh laži in izmišljotin, ki bi mogle postati usodne. Takrat še ni izbruhnil požar. Toda naš kazenski zakonik pravi, da je požiganje kaznjivo, tudi, če ne nastane nobena škoda. Kaj pa šele, če požar sicer ni nastal, škoda je pa nastala — in sicer ogromna škoda, miljarde. Torej: mi vsi, ki nam je, da najdemo požigalca. Na delo v interesu Evrope, v »interesu človekoljubnosti«.

Nova črnogorska vlada.

Kakor je znano, je bila v kronskem svetu, ki je razpravljal in sklepal o tem, ali naj se preda Skader mednarodnim četam ali ne, preglasovana vlada Martinovičeva, ki je stala na stališču, da se Skadra ne sme izročiti, in je vsled preglasovanja tudi demisionirala in kralj demisijo sprejel. V časopisju so vsled tega nastale vesti, da je spor med Nikito in vlado in da utegne imeti ta spor še usodopolne posledice. Do spora med Martinovičem in kraljem dokazuje že pisanje črnogorskega vladnega lista, ki hvali zasluge za narod in domovino. Raznesla se je tudi vest, da je vlada zato odstopila, da da prostor drugi, ne popolnoma črnogorski vladi. Te vesti so bile prerane, izvirajoče iz tega, ker so se izvršili menda sklepi, da pride med Srbijo in Črnogoro do unije. Vesti do sedaj še niso potrjene, pač pa imamo že čisto črnogorsko vlado in sicer je sestavljena tako-le: Predsednik in vojni minister je general Vukotič, za notranje zadeve je Zabad Gojnič, bivši predsednik najvišjega sodišča, justično ministrstvo je v roki Ljube Bakića, člana tega sodišča; zunanje zadeve spadajo v področje Petra Plamenaca, bivšega zastopnika Črnegore v Carigradu, nauk in bogočastje so v roki Mirka Mijuškoviča, ravnatelja gimnazije v Cetinju, finance in javna dela vodi advokat Risto Parvič.

Zanimivo je zvedeti, kakšna je nova črnogorska vlada? Predsednik general Vukotič, je mož železne roke; popolnoma udan kralju in njegov zaupnik. Za časa aneksijske krize je bil poslan kot kraljev zaupnik v Belgrad in od tega časa je goreč zagovornik tesnega združenja Črnegore s Srbijo. Proti Avstriji nima ravno najpredznejšega mišljenja. Ko so ga svojega časa na njegovi poti v Srbijo zadržali avstroogrski uradi v Zagrebu in ga imeli nekaj ur zaprtega, takrat je Vukotič po svoji vrnitvi na Cetinje vrnil vse avstrijske redove.

Minister za zunanje zadeve, Peter Plamenac je študiral v mladosti na gospodarski akademiji v Taboru na Češkem, pozneje je študiral v Nemčiji in naposled v Parizu na šoli političnih in socialnih ved. Posebno se je zanimal za gospodarske znanosti, pa tudi za čisto socialne ozir. politične vede. Imel je čudovito živi smisel za vsakdanje praktično življenje in pri tem je zelo ljubil knjige. Dopisnik v »Samostatnosti« pripoveduje eno črtico: »Stal sem na molu v Gruži. V zaliv je prijadral krasni parnik »Ungaro Croate« Gödökö, na katerem sem sam že vžil nekolikokrat krasne trenutke duševnega čara in nepozabljenih utisov morja. Kadarkoli sem bil na njem, imel sem dušo in oči za modro Adrijo, za modrino neba, kaj je bila proti njim še tako lepa knjiga. Pogledal sem z mola na krov in koga vidim na kraju? Peter Plamenac sedi tam, nima pa oči za najkrasnejšo panoramo, ki se nudi nad dubrovniškim pristanom in okolico. Poglobljen je bil v neko knjigo, ničesar ni videl, ničesar slišal. Pohitel sem na krov in tu sem ga šele prebudil z zamišljenosti. Presenečen, da me tu vidi, je odzdravil prisrčno in že smo bili v živem razgovoru. Peter Plamenac se je vračal iz Cetinja v Pariz, da bi dokončal tam politično šolo. Vedno ni še veroval, da že dosti ve. In takrat je bil že ministrski tajnik. Komaj je parnik odplul, še enkrat me je pozdravil in zopet se je zamislil nad knjigo. Vedno je bil takšen. Ni pa bil suhoparen, molčeč. Nasprotno: Bil je vtelešena živahnost, vtelešena zgovornost. Plamenac je mož modernih nazorov političnih, toda razumel je, da ni mogoče v Črnigori kar čez noč vpeljati parlamentarizem v modernem smislu besede, zato ker je potrebno navade ljudstva, izobrazbo in razne tradicije od zgoraj za istega šele polagoma pripraviti. Bil je za evolucijo, za razvoj tudi tu. Ravno tako je pa zavračal mišljensko in politično okostelost nekaterih starih gospodov in priznaval, da samo patriarhalni sistem, kakoršen je nekdaj bil v Črnigori dober, ne more zadostovati v XX. stoletju, ko dospelo ljudstvo hoče biti samostojno kot sin, pa če bi imel še dobrotljivejšega očeta. Nihče, niti posameznik, niti ljudstvo, noče biti vedno pod jerobstvom, pa če bi bilo taisto še skrbnejše. To so bil nazori Plamencovi, k čemur je pa takoj pristavil, da seveda črnogorsko ljudstvo še ni tako na visoki stopinji zrelosti, ni še tako popolno, da bi se mu moglo poveriti odločitve o vsem in povsod brez gotove omejitve, brez kontrole. Peter Plamenac je imel pa tudi zelo samostojne nazore o tem, kako je mogoče s tako zvane uboge Črnegore napraviti delo in da je treba moške na delo navaditi. Do sedaj so bili črnogorski možje navajeni le bojevati se, in ki so v resnici doprinesli slavnih činov, ki se nikdar ne zgube iz zgodovine. Toda ni mogoče vso zgodovino dežele napolniti z vojskovanjem in pogovarjanjem v minulih ali bodočih vojskah. Tudi črnogorski možje se morajo začeti bolj brigati za druge poklice, bolj se brigati za polje in prepuščati obdelovanje in grobo delo samo ženam. Naposled tudi ni res — je trdil Plamenac — da bi bila naša zemlja gola skala, marsikje, posebno na jugu, okoli Podgorice in Skaderskega jezera je mogoče z nje mnogo pridelati. On sam je začel na Crmici obdelovati polje, kjer so se drugi bali začeti in rekali, da je brez vspeha delo. Danes mu pa posestvo že precej nese. Peter Plamenac je mož drobnega dela in velikega obzorja. Temu se ima zahvaliti za svojo hitro kariero, kajti četudi je njegov rod s kraljem v sorodu, četudi je senior rodu, stari vojvoda Ilja Plamenac, danes najslavnejši še živečih junakov Slovanstva, zaupnik kraljev, vendar bi Peter Plamenac pri svojih naprednih nazorih ne bil nikdar tako hitro napredoval, če bi si ne bil krčil cesto z resnično globoko izobrazbo, če bi ne bil tako dober psiholog, odkritosrčne nature, pri tem pa diplomatično obraten in okretnega vedenja v zunanjih stikih. L. 1906. je bil se ministrski tajnik, nato je bil poslan v Skader kot konzul — v pregnanstvo — nato ga pa že vidimo ob Bosporu kot odposlanca kralja Nikole. On je bil, ki je prvi podal napoved vojske Mahmedu V. Sedaj je minister za zunanje zadeve. On je nazora, da so boljša od velikih besed, tiha, toda dobro pripravljena dejanja. Kot takšen — bo gotovo njegovo delo v ministrstvu v korist narodu in domovini.

Zemeljska obla.

Dolgo je bilo neznano, kje je vhod v spodnji zemeljski svet o katerem so že stari narodi pripovedovali. Zdaj se je pokazalo, da je ta točka Skader. Dokler je bil vhod zaraščen, je bil mir — ko pa ga je hotel Nikita odmašiti, je razburil vse evropske duhove. Pokazalo se je, da je vsa zemlja kakor bomba, ki bi se lahko razpočila. Stare stavbe pa se boje potresa — zato je bilo v Evropi toliko strahu.

Štajersko.

Brežice. Hudi so zopet, ti naši klerikalci! Tokat je dal njihovemu srdu povod dr. Leuschner, oskrbnik posestev grofa Attemsa, dež. glavarja in predsednika c. kr. kmetijske družbe, ker je v neki okrožnici pozval podružnice c. kr. kmet. družbe proti obstrukciji. Zadnja »Straža« se jezi in grozi, da spravi celo stvar na merodajnem mestu na tapeto, to pa radi tega, ker je baje za to okrožnico sam — dež. glavar, grof Attems. Mi stvari v tem oziru ne bomo prerešetavali. Smešno pa je, da »Straža« ne trpi, da bi se v teh korporacijah govorilo tudi — o politiki. Kmetijstvo je vendar eden od obstrukcije najboli prizadetih faktorjev, pa da bi se ne smelo braniti svoje kože?! Ja, gospoda, ali mislite, da je naš kmet res tak tepec, da ne uvideva sam, kam ga je pognala vaša »velika« politika?! Do sedaj je ostalo samo pri papirnatih protestih! Počakajte še malo in kmalu se pokažejo še čisto drugi protesti, za katerimi pa ne tiči — grof Attems. Saj se razumemo?!

Maribor. Dne 18. maja imajo mariborski nemčurji svoj »Blumentag«. Kaj pa mi Slovenci? Ali ne namerava podravska podružnica Slovenskega plan. društva ničesar ukreniti?! Upamo, da bomo kmalu tozadevno kaj slišali. Vsekako bi bilo škoda, zamuditi lepe prilike in v odgovor na »Blumentag« ne prirediti tudi nam samim v korist kaj sličnega. Nabrana svota bi bila najlepši odgovor na nemčursko nadutost.

LISTEK.

M. ZEVAKO:

V senci jezuita.

(Dalje.)

Kmalu je dospel v ulico Fago; prvo je bilo, da je zaprl izhoda ulice z dvema oddelkoma arkebuzirjev, ki sta štela po deset mož; ukazal jima je, naj postrelita vse, kar bi poizkusilo uiti skoz.

Z dvajsetorico vojakov, ki mu je še ostala, se je obrnil kapitan proti »Velikemu cesarju Karlu«.

Hišna vrata so bila zaprta.

Krčma je ležala v najglobljem miru.

Skozi okna ni bilo videti nobene luči.

Mongomeri je potrkal.

V njegovo veliko presenečenje so se odprla vrata takoj.

»Vraga!« je dejal kapitan sam pri sebi, »ta vrata se odpirajo pa res lahkotno!... Ali mi bo tukaj tudi izpodletelo?«

Med tem je bil stopil v veliko sobo, kamor ga je povedel krčmar, sključen v dve gubi.

Vojake je bil pustil na ulici.

»Mož,« je dejal, »ali imate v hiši popotnike?«

»Da, gospod prežlahtni.«

»Govorite odkrito! Koliko jih je? Opozarjam vas, da lahko zaigrate glavo, ako poizkusite voditi kraljevsko pravico za nos.«

»Bog mi stoj na strani, prežlahtni gospod! V tem trenotku prenočujem pet popotnikov, kar me seveda jako veseli, saj že dolgo ni bilo takšnega zaslužka...«

»Kaj delajo zdajle?«

»Najbrže, da spe...«

»Dobro, vrli mož. Prišel sem, da aretiram te tujce v imenu kralja; moji vojaki pridejo noter, in vse se izvrši brez hrupa in škandala — treba je samo, da mi pokažete vrata njihovih čumnat.«

»Zvest služabnik njegovega Veličanstva sem,« je dejal krčmar in se poklonil do tal, »in kljub škodi, ki jo utegne trpeti moja gostilna, vas hočem ubogati, prežlahtni gospod.«

»To je res vrl mož,« si je mislil Mongomeri.

»Kar pokličite svoje vojake noter...« je zaključil krčmar.

»Počakajte še malo. Ali nista med popotniki dva, ki še nista dolgo tu?«

»Da, prežlahtni gospod, najmlajša dva.«

Mongomeri je kar trepetal.

Zdaj je bila vsa njegova srečna bodočnost na kocki.

»Povejte mi, kako jima je ime!« je dejal z glasom, hripavim od razburjenja.

»Slišal sem, kako se kličeta ta dva plemenitaša med seboj; enemu je ime Manfred, drugemu pa Lantné.«

»Krčmar!« je vzkliknil Mongomeri, žareč od radosti, »obljubim vam petdeset srebrnih tolarjev, in pogubljen naj bom na veke, če vam jih ne prinesem jutri osebno... Dajte, pokažite mi sobo, kjer spita ta dva; ostali me brigajo malo.«

Kapitan se je obrnil proti vratom, ki so bila ostala odprta, da bi poklical svoje vojake.

Ta hip pa so se odprla steklena vrata v ozadju sobe: na prag je stopila človeška postava, in zaslišal se je porogljiv, nosljajoč, ironičen glas:

»Ne trudite se in ne kličite svojih vojakov, gospod de Mongomeri; sami se udamo kralju!«

»Tribulet!« je vzkliknil Mongomeri zamolklo.

»Da, Tribulet, ki je prišel iz Bastilje nalašč zato, da vam pomore izvršiti kraljeva povelja, dragi moj!«

»Tribulet!« je ponavljal kapitan, ves poražen.

»Tribulet, pripravljen povedati njegovemu Veličanstvu, kako vestno in spretno ste me prepeljali v Bastiljo!«

»Govorite tiše!« je rekel Mongomeri in se ozrl z grozo na svoje vojake.

»Bodite sami tako prijazni in zaprite vrata, če nočete, da slišijo, kako ste nalagali kralja, ko ste mu zatrdili, da ste me aretirali in odvedli v Bastiljo!«

Mongomeri je ubogal z osuplo poslušnostjo; nato se je vrnil k Tribuletu.

»Pomeniti se imava marsikaj, dragi gospod De Mongomeri!« je povzel Tribulet. »A med vojaki so ljudje, ki imajo predobra ušesa... Ali se vam ne zdi pametno, da bi poslali domov to četo, ki dela brez koristi navlako na ulici?...«

»Brez koristi!« je ponovil Mongomeri, polumrtev osuplosti.

»Bogme! Človek bi rekel, da; saj se udamo drage volje — jaz in moja prijatelja...«

»Vaša prijatelja!...«

»Brez dvoma... Dva draga prijatelja, mlada moža, ki vesta dobro, kaj dolgujeta ukazom našega dobrega kralja Franca Valoaškega; kajti zatrdim vam lahko, da so Manfreda in Lantnéja hudo obrekovali; ona kar hrepenita, da bi šla v ječo.. z edinim pogojem, da ju spremim jaz in stopim z njima vred pred kralja, ki bo gotovo jako vesel, ko me zopet zagleda... Hotel sem ju odvrniti od te namere, toda pokazala sta trdoglavost, ki je nič kaj ne razumem.. Torej, dragi kapitan, ali hočete, da ju pokličem in da se postavimo skupaj v sredo vaših vojakov?... — Evo Tribuleta! zakličeta z zvonkim glasom Manfred in Lantné. Evo slavnega Tribuleta, ki prihaja iz Bastilje, kamor ga je bil odvedel gospod De Mongomeri!... Kajti, hvala Bogu, to ve danes že vsak vrabec na strehi, kako lahko je uiti iz Bastilje...«

Mongomeri ga ni poslušal dalje.

Skočil je na ulico, zaprl skrbno vrata za seboj in ukazal seržantu, naj odpokliče obe straži na konceh ulice in odvede vso četo nazaj v grad.

»Nikogar ni v tej krčmi,« je zaključil, »Ptički so nam ušli, toda poprašati hočem krčmarja; morda najdem vendarle kako sled.«

Presenečen in polaskan vsled odlikovanja, da mu poveljnik pojasnjuje svoje ravnanje, je hitel seržant zbirati svojo četo, dočim se je vrnil Mongomeri v gostilno.

»Anžovinskega vina nam daj, krčmar!« je ukazal Tribulet, in udaril s pestjo po mizi.

Mignil je Mongomerju z roko, naj sede ter pripomnil šaljivo:

»To je kapljica, ki jo ima njegovo Veličanstvo najrajše; tisto je, ki ga ceni njegov norec pred vsemi; potemtakem je tudi tisto, ki mora tekniti njegovem gardnemu kapitanu!«

Krčmar je postavil na mizo obilen kositren vrč in izginil nemudoma, pokoravaje se Tribuletovemu migljaju.

Tribulet je nalil dva kozarca.

»Kaj, če bi obnovila razgovor tam, kjer sva ga prekinila?« je dejal in postavil kozarec, ki ga je bil izpraznil v dušku, na mizo.

»Kje sva ga prekinila?« je zajecljal Mongomeri.

(Dalje.)

Maribor. Čudni ljudje so mariborski renegati. Slovencem je vsaka malenkost prepovedana, ki bi mogla na zunaj kaziti »nemški« značaj mesta, sami pa nas imajo za največje barbare, kadar se branimo njihovih nasilnosti. »Blumentag«, ki ga mislijo prirediti dne 18. maja, je v slovenskih krogih seveda vzbudil, in to po pravici, najskrajnejši odpor. Postavili smo se pač na stališče samoobrambe. Nemčurčki so sklenili, da se tokrat baje ne bo nadlegovalo pasantov in podjetnikov, marveč, da se bodo postavili paviljoni in, da se bo samo v njih prodajalo. **Svarimo vse naše sorojake, v katerih je le trohica narodne zavednosti pred nakupovanjem nemčurskih cvetlic.** Ker pa se po mestu govori, da hočejo razni podjetniki **prisiliti svoje delojemalce v nakupovanje teh cvetk, prosimo, da se vsi ti slučaji javijo nam.** Je tako silenje kaznjivo in se bomo vedli raynati takim podjetnikom nasproti, kot to predpisuje zakon in postava.

Cirkovec pri Šoštanju. Pred kratkim je tu pogorelo posestvo posestnika Fr. Dobovičnika do tal. — Škoda znaša črez 4000 K, zavarovalnina pa je tako nizka, da niti v poštev ne pride. Dobovičniku je bil požar podtaken in sicer iz maščevalnosti, kot se splošno meni. O zločincu še dosedaj nimajo ne duha ne sluha, dasi ga orožniki pridno iščejo.

Iz Žalca. Pred par dnevi je slišala krčmarica Pivko, da je šel nek človek po stopnjicah nje hiše v prvo nadstropje. Ker moža ni bilo doma, je šla sama pogledat in spoznala v dotičniku nekega Kržišnika, ki ji je na njeno vprašanje odgovoril, da gre v podstrešje, koder ima spravljene svoje črevlje. Ker pa ga zelo dolgo ni bilo nazaj, je šla Pivkova za njim, in ga zasačila ravno, ko je basal v neki sveženi perilo in obleko. Komaj pa jo je Kržišnik zagledal, se je vrgel nanjo in jo z nekim polenom začel zdelavati po glavi in rokah, pri čemur ji je en prst desne roke čisto odbil. Nato je šel v dolenje prostore in ukradel 500 K gotovine in zlato uro. Ker se je med tem Pivkova zavedla, jo je začel, prišedši nazaj na podstrešje, zopet pobijati. Pivkova se je potajila, tako da je Kržišnik mislil, da je mrtva. Ko pa se je konečno tudi res odstranil, je Pivkova začela klicati služinčad, a se kmalu za tem res onesvestila. Kržišnik je komaj pred par dnevi prišel iz dolgoletne ječe. Orožništvo ga išče.

Št. Jurij ob Ščavnici. Pred kratkim je začelo goreti pri posestniku Farkašu, trgovcu. Pogorelo je skladišče, ž njim vred pa tudi hiša. Škoda je velika, zavarovalnina pa znaša le 4200 K. Vzrok požara do danes še ni znan. Farkaš je bil zavarovan pri »Slaviji« v Ljubljani. Ker je vela ostra sapa, je bilo tudi sosednje posestvo posestnika Pergerja v nevarnosti.

Mislinje pri Slov. Gradcu. Pred kratkim so si ga v gostilni Prevolnik v Mislinjih privoščili Tone Korošec, Fran in Tone Kanovnik ter Tončka Tišnikar, a to v toliki meri, da so se kmalu tako razvneli, da je nastal radi lepe Tončke prepir, pri čemur je Korošec udaril Kanovnika tako z nekim kamenitim vrčem po glavi, da mu je prebil lobanjo. Kanovnik najbrže ne bo več okreval.

Kozje. Na zadnjem sejmu pri Sv. Filipu je prodal posestnik Javoršek iz Serovc posestniku Gaberšku iz Gaberc kravo za 210 kron. Gaberšek je pa izvabil Javorška od sejmarjev v kraj in mu izplačal samo 105 K. Ko je Javoršek zahteval še ostalih 105 K, ga je Gaberšek sunil v jarek, prijel kravo in jo odgnal, češ, da sta se za 105 K pobotala. Gaberška so prijeli radi goljufije.

Pöls. Posestnik Husslik v Enzersdorfu je našel rimsko grobišče, ali bolje rakev. Le ta je dolga 2:3 m in 70 cm široka. Sestavljena je iz ploščastega kamenja, katerega odprtine so zalite z apnom. Mislijo, da je s tem dan dokaz, da je bila tamkaj rimska postaja »Castra montana«.

V Planini pri Konjicah so kartali zadnjo nedeljo fantje Pitrov, Jerov in Ravnjak. Med igro pa so se skregali tako, da sta se ostala dva z noži vrgla nad Ravnjaka in ga večkrat nevarno v prsa zabodla, pri čemur sta mu težko ranila pljuča. Ravnjak je smrtnonevarno ranjen.

V Celju je zblaznel brivec Grubešič. Ko je v sredo prišla k njemu neka stranka, da bi jo obril, je vzel milo in jo, kot običajno namazal, na to pa šel v sosedno gostilno na golaž, ne da bi se še kaj zmenil za čakajočega. Dan na to je nakupil pri nekem branjevcu južnega sadja in zelenjave, pa ga ni bilo več domu, dokler ga ni mestna straža prijela. Grubešič si je pred par leti baje v Ljubljani pognal kroglo v glavo, katere pa niso mogli odstraniti.

Pošljite naročnino, ako je še niste!

Dnevni pregled.

Opravičene besede. Neki dopisnik s Koroškega vabi Slovence na koroška letovišča. Le malo dežel je v Alpah, ki bi se glede lepote mogle kosati s Koroško! Lepa je Švica, lepa sta Tirolska in Francoska, toda vsega, kar ti nudi narava tam, vidiš tudi lahko v tužnem Korotanu, posebno v slovenskem delu! V tem oziru ga lahko nazivljamo »rožni« Korotan in opravičeno je ime »Rožna dolina«. Vendar vidiš po letu ob Vrbskem jezeru, med obilico letoviščarjev le malokaterega Slovenca, četudi leži jezero v popolnoma slovenskem kraju. Preskrbljeno je za hotele in primerna stanovanja, kakor pač boljših tudi drugod ni. Seveda niso podjetja v slovenskih rokah. Vrbsko jezero je veliko bolj znano med tujci, posebno Nemci, nego med Slovenci. Slovenec seveda hodi na letovišče kam na Laško ali Nemško, v Švico, na Tirolsko itd. v kraje, ki niso prav nič lepši in tudi ne nudijo več nego naša slovenska domovina. Tudi Baško jezero ne zaostaja za Vrbskim, kar se tiče lepote ali prometa, samo da ni tako obsežno. Priporočljivo bi še bilo tudi Klopinjsko jezero na Sp. Koroškem, kjer je za tujce ravno tako vse pripravnejše urejeno in ne drago! Žalibog, da ni nikjer najti Slovencev letovičarjev! Lahko bi našteli še veliko lepih krajev, kjer se mnogo skrbi za tujce, v Beli pri Železni kapli, v Tolstem vrhu pri Guštajnu, v Kotljih istotam, v Rablju v Kanalski dolini itd. Da so naši slovenski kraji oziroma da je slovenski del Korotana res lep, o tem nam govori ogromno število tujcev Nemcev, ki prihajajo vedno vsako leto! Čehi so edini med Slovani, ki so dokaj zgodaj spoznali krasoto slovenskega Korotana. Postavili so pod Grintovcem takoimenovano »Češko kočo« in vsako leto prihaja veliko Čehov na Jezersko pod Grintovec. Jezersko pa še ni najlepši kraj Koroške. V Rožni dolini vidiš še veliko lepših mest! — Dohajanje slovenskih letoviščarjev bi imelo veliki pomen za narodni obstoj med koroškimi Slovenci! Ljudstvo bi spoznavalo, da niso vsi tujci samo Nemci, marveč, da so tujci tudi Slovenci, da so ljudje na svetu, ki govore isti jezik kakor zatirani koroški prebivalci sami. Tako pa vidiš v najlepših krajih same nemške tujce, kar upliva neposredno na domačine, ki se polagoma navzemajo nemškega duha. Na ta način se ponemčujejo počasi in sigurno naravno lepi kraji, kakor to opažamo ravno ob Vrbskem jezeru! — Vsled tega tudi nemška narodna obrambna društva posebno podpirajo delovanje društva za tujski promet, takoimenovani »Fremdenverkehrsverein«. Poznajo pač veliko važnost tacega delovanja. Ta poziv slovenski javnosti se nam zdi zelo primeren. Nečemo, da bi bila s tem oškodovana naša kranjska letovišča, gotovo pa je, da mi radi po tujih deželah trosimo denar — dasi imamo doma lepo domovino.

Napad na Sokole v Zagorju ob Savi. Ko so se včeraj vračali Sokoli društev: Trbovlje, Radeče in Šmartno-Litija iz Št. Jurja pod Kumom, so napadli surovi socijalnodemokraški premogarji brez vsakega povoda Sokole. Eden je bil udarjen s pestjo pod levo oko, drugega (člana trboveljskega Sokola) pa je surovina udarila s težkim železnim žeželjem po glavi, da je bila čepica presekana in napadeni ves krvav. Na glavi pa je zazevala štiri prste dolga široka rana. Neki navzoči izletnik je za silo obvezal ranjenca, nakar se je odpeljal v Trbovlje. Napadalec se baje piše Strniša Johan in je oženjen. Za drugim Sokolom pa je tekel neki napadalec z velikim kuhinjskim nožem. Srečno mu je ušel. Tako se je zopet enkrat pokazala germanska in socialna kultura. Tako si upajo na naši zemlji hujskači in privandranci napadati domače ljudi. Odgovor ne izostane. Več jutri.

Konec veleizdajalcev. Dr. Dimnik je bil torej v Novem mestu oproščen. Gotovi ljudje, ki so stikali za sovražniki države po naših deželah, so s tem dobili nos. Na zunaj se pokažejo take stvari vedno v taki luči, da so obsojeni tisti, ki ovajajo.

Iz Ježice. Ne vemo, ali sta se začela v zadnjem času katoliška lažiljuba »Slovenec« in »Domoljub« iz župnika Zupana samega se norčevati, ali pa iz zaslepljenih Posavcev, kateri verjamejo še kaj takim bedarijam. Mi pravimo, da se **lastna hvala pod mizo valja.** Župnik Zupan je na Ježici samo svoj žep še bolj odebelil — kar se pa tiče v drugih stvareh, pa je provzročil samo sovraštvo. Gospodariti z denarjem drugih, to zna vsak še tako neumen človek — pa še to: kako? Saj se vidi precej na farovškem vrtu, prejšnji župniki so sadili sadno drevje — a župnik je vsadil mesto sadnega drevja smreke. Občina je zgradila mežnarijo, kot občinsko last — a župnik jo je prepisal kot cerkveno last in sedaj pobira župnik stanarino. Isto se je zgodilo pri vseh drugih stavbah itd. Še bolj smešno je, kako skrbi župnik za dušni blagor. Kar bi on moral storiti, najame duhovnike iz Ljubljane, da molitve opravljajo ženske v cerkvi in uči verouk učiteljica namesto njega; to je vse seveda brez pomočnikov. Posavci so že ob Zpanovem prihodu spoznali, da je prinesel s seboj pravo prokletstvo za Ježico; zato so bili vže takrat pripravljeni, da bi vse pohištvo itd. iznosili kamor bi šel — samo da bi zapustil — prej tako mirno Ježensko faro.

Jugoslovanstvo in učiteljstvo. Pod tem naslovom je prinesel zadnji »Učit. Tovariš« primeren članek, kjer čitamo sledeče: **Združimo se vsi jugoslovanski napredni učitelji. Naš smoter, naš šolsko-politični in narodno-pedagogiški program je isti, stopajmo torej skupaj po isti poti.** — Nakoncu pravi člankar: Nismo politiška stranka in tudi ne privesek kake stranke, zato se tudi ne spuščajmo v kake politiške utopije, prepuščamo to rajši našim politikom, saj jih imaom toliko poklicanih in še več nepoklicanih. Kot učitelji se oklenemo zgoraj navedenega programa, ki je navidez ozek, a vendar neizmerno obširen, **in mi bomo vzgajali bodoče Jugoslovane, a ne Goričanov, Dalmatincev, Štajercev itd.** Prav odveč je tedaj, če nas vabi kaka najnovejša struja, da bi z njimi v sentimentalni navdušenosti premetavali mejnike evropskih držav, še bolj smešno je pa, če nam isti v svoji naivni prenagljenosti ponujajo posredovalno vlogo med načelnimi nasprotniki, ko vendar med bistveno popolnoma različnimi točkami ni prav nobenih kompromisov. Tako je naše stališče glede jugoslovanskega kulturnega vprašanja z ozirom na učiteljstvo, in če podamo nekak resume, bi se glasil: **Pozdravljamo prav iz srca in iskreno intenzivneje nastopajočo idejo jugoslovanskega zbližanja, saj nam je gospodarska, kulturna in socialna osamosvojitev jugoslovanskih rodov težko zaželeni smoter. Realizacijo tega programa pa gledamo v najtesnejši združitvi posameznih stanov, struj in institucij na istem programu. Kot napredni slovenski učitelji iščimo stikov in udejstvimo združenje s svojimi bratskimi naprednimi srbo-hrvaškimi tovariši. Pospešujmo zbližanje povsod, koncentrirajmo pa vse svoje moči v realizaciji našega stanovsko-političnega in narodno-pedagoškega programa in s tem bomo izvršili eno najvažnejših točk jugoslovanskega vprašanja.** — Mislimo, da je ta odgovor pravi in ne kaže drugega — kakor iti na delo.

† Gustav Čadek. V četrtek je po kratki bolezni umrl Gustav Čadek, eden iz najmarljivejših delavcev mlade češke inteligence. Rojen je bil 1883. Študiral je v Pragi in je imel med Slovenci mnogo prijateljev. Bil je dober publicist in je mnogo pisal o dijaškem gibanju. Vsi, ki so ga poznali, so ga ljubili. Čehi so v njem izgubili delavno moč.

— **Vojaške vesti.** Za poročnike so imenovani praporščaki: Viljem Apih in Oton Polak, oba pri pešpolku št. 17 v Celovcu, Vladimir Babič pri pešpolku št. 97 v Belovaru, Alojzij Ažman pri pešpolku št. 7 v Gradcu in Karel König pri pešpolku št. 27 v Ljubljani. V zagrebškem koru sta bila imenovana za stotnika Viljem Dereani pri infanteriji in Bogomil Burnih pri artileriji.

Velik požar. Pretekli torek ob 11. uri ponoči je izbruhnil v skladišču tvorničarja gosp. E. Kotzbecka v Kranju nenadoma ogenj. Takoj na lice mesta došlemu prostovoljnemu gasilnemu in reševalnemu društvu se je pod vodstvom g. Janka Sajovica po večurnem napornem delu posrečilo ogenj lokalizirati. Ogenj je najprej opazil g. Nangašek ter je zbudil rodbino gosp. Kotzbecka Ker se je nahajal g. Kotzbeck ravno na potovanju na Dunaju, je njegova gospa mislila, da se je vrnil mož in ko je slišala, da v skladišču in pisarni gori, tega niti verjeti ni hotela. Ker so bili ključi od veže v pisarni, ni bilo mogoče vežnih vrat odpreti ter jih je moralo Gasilno društvo siloma ulomiti. Vsa zaloga je deloma pogorela, deloma pa tako osmojena in poškodovana, da ni več za rabo. Škoda se ceni na kakih 50.000 kron, dočim je bila zaloga zavarovana le za 25.000 kron pri Assicurazioni Generali v Trstu. Kakor rečeno, je hitremu nastopu Gasilnega društva zahvaliti, da se ogenj ni razširil tudi na sosednja poslopja. Tembolj se je pa čuditi nastopu tukajšnjega zastopnika zavarovalne družbe, ki bi bil kmalu Gasilno društvo še ozmerjal, češ, da je preveč vode vbrizgalo v ogenj. Kako je ogenj nastal, je še nepojasnjeno. Sklepa se, da je nastal vsled stika električnih žic.

Na naslov c. kr. okrajne sodnije v Kamniku! Prejeli smo! Pri nekem podjetju v okraju Kamnik obstoji tvrdka, katere šef je vže čez 6 let bolan, in sicer tako bolan, da ni v stan njegove obrti voditi sam. Za resnico navedene bolezni ve cel okraj, kjer je v celem okraju dobro znan in bil nekdaj zelo priljubljena oseba. Okrajna sodnija v Kamniku je sama o tem popolnoma prepričan, ne ve pa še, zakaj se ne postavi osebi nobenega varuha, kateri bi se zavzel lahko za polnoletne sinove in hčere dotične osebe. Obrt, katera je dosedaj uspevala, peša čimdalje bolj vsled prepirov med otroki omenjene osebe in kompanjonom iste obrti ali podjetja. Toliko za danes, drugič več.

Gad je pičil te dni na Vrhniki v tamošnjem gozdu 16letnega kajžarjevega sina Avgusta Buha. Pozor pred strupenimi kačami.

Nevaren gost. Te dni je prišel neki pijan rudar v gostilno Antona Kerhnovca v Trzinu pri Moravčah. Tam je začel brez vzroka razgrajati in goste, ki so sedeli v gostilni nadlegovati. Razbil je tudi več kozarcev. Ko ga je natakar Karol Mohlič opozoril, naj bo miren, je rudar nenadoma potegnil iz žepa samokres, ki je bil nabit s petimi naboji in ga je nastavil Mohliču na prsa. Pričujoči gostje so hitro priskočili k rudarju, izvili so mu iz rok samokres in pijanca postavili pod kap.

Ukraden denar se zopet našel. Meseca oktobra preteklega leta je bilo posestniku Martinu Kočarju iz Šenturške gore nad Cerkljami iz zaklenjenega mizn. predala ukradena velika kuverta z vsebino 710 K. Takrat je bil osumljen tatvine neki 19leten fant, ki je skraja tatvino tajil, naposled pa jo priznal. Onega fanta so aretirali in je bil tudi obsojen. Pred nekaj dnevi pa je bila žena okradenega Kočarja zaposlena na podstrešju domače hiše. Ta pa je našla tam ukradeni denar s kuverto vred. Manjkalo je samo 10 kron.

Napad na kolesarja. Dne 4. maja t. l. popoldne se je peljal proti Podbrezju pri Podnartu kolesar, katerega je napadel neki potepuh z nožem, mu prizadejal več ran na glavi, ter mu vzel ves denar.

Utopljenka. Dne 8. t. m. je videlo več vaščanov v Ponikvah pri Trebnjem neko 40 do 45 let staro žensko, ki je hodila dol in gor ob Temenici. Nenadoma je skočila na nekem globokem kraju v vodo in je izginila. Ker so jo ljudje začeli takoj iskati na onem mestu, se jim je posrečilo potegniti samomorilko še živo iz vode. Položili so jo na travo, kjer je kmalu nato umrla. Doslej se še ne ve, kdo je utopljenka, vendar se sodi, da je doma iz šentpeterške župnije.

Nečuveno trpinčenje živali. V nedeljo, dne 4. t. m. zvečer se je pripetil na Hujah pri Kranju slučaj trpinčenja živali, ki išče primere. Zidarski mojster Ivan Bidovec na Hujah je izpustil proti večeru svojega lovskega psa na prosto. Po preteku pol ure se je pes vrnil cvileč in tuleč. Ko je g. Bidovec pogledal, kaj da mu je, je videl, da je psu nekdo prerezal kožo čez pleča ter mu isto potegnil čez glavo in ga potem takega zopet izpustil. Uboga žival se je zvijala v bolečinah. Ker je na Hujah nekaj surovežev, ki so že davno osumljeni, da jim je trpinčenje psov notorično veselje, je pustil g. Bidovec konstatirati po živinozdravniku to dejstvo in zadevo izročil sodišču. G. Bidovec je moral psa ustreliti.

Družba sv. Cirila in Metoda je prejela na povabilo C. M. podružnice v Matenji vasi zopet 2 K »vojne odškodnine« od g. Skušeka iz Ljubljane in K 5 od g. Ferdo Gasparija živinozdravniškega nadzornika v Postojni. — G. odvetnik dr. Josip Furlan v Ljubljani je poslal iz poravnave gdč. L. proti gospej M. 25 K. »S. N. iz hrvaško - kranjske Švice« K 2.30. Hvala!

Zanimiv izlet prihodnjo nedeljo, dne 11. t. m. bo vsekako v Št. Jurij pod Kumom. C. M. podružnica ima svoj občni zbor. Te prireditve se udeleže sokolska društva iz Litije, Zagorja, Trbovelj, Hrastnika in Radeč. To bo res pravi narodni tabor v naši divno romantični »črni gori«. Vabimo k najobilnejši udeležbi.

Velik gozdni požar. V gozdovih grofa Thurna v St. Pöltnu je izbruhnil dne 9. maja t. l. velik požar, ki je uničil 10 oralov gozda.

Samomor. Trgovec s preprogami Herman Fuchs iz Dunaja se je 9. t. m. vstrelil. Pred leti mu je umrla žena, kar je Fuchsa zelo potrlo. Govori se, da je izvršil samomor samo iz žalosti za svojo soprogo.

Tatinski sluga. Na Dunaju so te dni aretirali trgovskega slugo Oberheimerja, ki je v zadnjih letih v tretjem okraju v neki tamošnji tovarni za kolesa ukradel celo vrsto koles v vrednosti 30.000 kron.

Veletrgovec kot požigalec. V Debrecinu so dne 9. t. m. aretirali veletrgovca Kolomana Holsteina in njegovo soprogo, ker sta skupno zažgala več hiš, ki so popolnoma zgorele. Škoda znaša 500.000 kron.

Sleparski odvetnik. V Kolinu se je te dni vršila obravnava proti odvetniku in sodnemu svetniku dr. Leyendeckerju radi poneverbe. Preiskava je dognala, da je Leyendecker poneveril več kot en milijon mark. Obravnava se je preložila na 11. junij.

Obešenje dveh morilcev. V Vratislavi sta bila dne 9. t. m. obešena dva morilca, delavca Viczarek, in Kudelko, ki sta dne 2. julija p. l. umorila nekega tamošnjega gostilničarja.

Velika tatvina v muzeju. Neznani storilci so te dni vlomili v muzej Fiesole v Florenci in so odnesli več del slavnega slikarja Fra Angelica. Policija tatove pridno zasleduje.

Samomor vsled samomorilnega poskusa svoje neveste. 24letna doktorica modroslovja Marija Haas iz Dunaja si je pognala dne 7. t. m. kroglo v glavo in se pri tem težko ranila. Drugi dan nato se je zastrupil njen zaročenec, 26letni doktor modroslovja Karol Schrötter, sin vdove po odvetniku. Schrötter se je zastrupil s sublimatom in je par ur nato umrl. Motiv za njegov samomor je samomorilni poskus njegove neveste.

Nesrečna ljubezen. V neki gostilni na Dunaju sta se v noči med 7. in 8. t. m. vstrelila 25letni Ivan Klein in gostilničarjeva hči Lujiza Zeinerjeva vsled nesrečne ljubezni.

Ljubimska drama. Zidarski pomočnik Čarncki iz Lvova je imel že dve leti znanje z neko delavko. Stariši obeh pa so nasprotovali temu znanju in jima niso pustili, da bi se poročila. Zaradi tega je mladi par sklenil, da skupno umrje. Oba sta najela sobo v nekem hotelu, kjer je Čarnecki najprej streljal na svojo ljubico, katero je le težko poškodoval. Ker je bil Čarnecki mnenja, da je njegova ljubica mrtva, si je nato pognal kroglo v glavo. Čarneckega in njegovo ljubico so odpeljali v bolnišnico. Med potjo je Čarnecki umrl.

Nezrela ljubezen. Dne 7. t. m. se ej vstrelil v Lvovu neki učenec šestega gimnazijskega razreda. Kot vzrok samomora se navaja nesrečna ljubezen. Nezrela ljubezen.

Dvakraten umor. Policija v Novem Jarku je te dni na nogah, da zasledi nekega Italijana, ki je dne 7. t. m. pri belem dnevu in na eni izmed glavnih cest umoril dva stražnika. Tamošnje občinstvo je radi teh dveh umorov zelo razburjeno.

Pogrezanje zemlje v panamskem prekopu. Po vesteh iz Washingtona se je zopet začela pogrezati zemlja v panamskem prekopu. Vsled tega se je otvoritev prekopa zopet odložila.

Ministeriozen bratomor v genovški blaznici. Kakor se iz Genove poroča je vzbudil sedaj veliko senzacijo doslej nepojasnjen slučaj, ki se je zgodil dne 6. t. m. v blaznici Quarto pri Genovi. Marca meseca je prišel v Genovo 34 letni Anton vitez Grimburg z Dunaja in se nastanil v hotelu »France«. S seboj je imel dresirano opico in se ž njo igral prav po otročje: ker se je ogibal ljudi, so ga smatrali za čudaka, a kmalu se je pokazalo, da je blazen. 28 marca so ga internirali v blaznici Quarto in obvestili njegove sorodnike na Dunaju. Obiskal ga je brat dr. Viljem Grimburg, komisar v dunajskem finančnem ministrstvu in se trudil, da blaznika izpuste iz zavoda in da ga prepelje v steinhofsko blaznico pri Dunaju. Ravnateljstvo se želji ni upiralo in je dovolilo, da blaznik danes zapusti zavod, včeraj dopoldne se je dr. Grimburg zopet oglasil v Quartu in prosil ravnatelja, da bi ga z blaznim bratom pustili nekaj časa samega. Vzlic ravnateljevi prepovedi je vsled paznikove nepazljivosti prišel v izolirano celico svojega brata, kjer je ostal več ur. Na strel iz samo kresa je paznik prihitel v celico, kjer je našel blaznika ustreljenega, poleg njega dr. Grimburga, poljubljajočega mrtvega brata. Dr. Grimburg, ki je bil takoj aretiran, je preiskovalnemu sodniku izjavil, da mu je brat iz žepa vzel samokres; ko mu ga je poskušal izviti iz rok, se je sprožil in je krogla zadela brata v srce. Doslej še ni pojasnjeno, ali se je res zgodila nesreča in ali ni dr. Grimburg svojega brata umoril.

RAZNE ZANIMIVOSTI.

Zakaj se ženimo. Znani angleški list »Tit-Bits« je razposlal svem svojim čitateljem dopisnice z indiskretnim, priprostim, toda zelo pomembnim vprašanjem: »Zakaj ste oženjeni?« Razume se, da so odgovori na to vprašanje kar deževali. Večina ogovorov je bila močno popoprana; nekateri oženjeni možje so redakciji lista čisto priprosto odpisali, naj skrbi zase in naj ne vtika nosu v tuje zadeve, za katere ji ni nič mari. Nekateri zakonski možje, naj-

brže najbolj »zdelani« so bili celo grobi; napisali so v odgovor besede, katere bi zastonj iskali v slovarju lepega vedenja. Poleg tega pa so nekateri zakonski možje na dano vprašanje odkritosrčno odgovorili. Navedemo nekatere izmed najzanimivejših odgovorov: »Zakaj sem oženjen? Ah, da, to se vprašujem samega sebe že celih enajst let.« — »Oženil sem se, da bi se maščeval nad svojo taščo — ampak ni se mi to posrečilo.« — »Oženil sem se zato, da bi mi moja bodoča žena rekla, da se je pulilo za njeno roko pet mož.« — Oženil sem se, ker sem bil osem let zaročen.« — »Oženil sem se, ker nisem hotel svoji izvoljenki neprenehoma darovati darov in rož in z njo hoditi v gledališče in h koncertom. Hotel sem varčevati.« — »Oženil sem se, ker sem mislil, da je moja izvoljenka edina med tisoči žensk. Sedaj večkrat mislim, da je ravno narobe.« — »Oženil sem se, ker nisem ničesar razumel.« — »Vprašanje, katero mi stavite, slišim vsak dan od svojih prijateljev.« — »Rajši o tem molčimo.« — »Bodite tako prijazni in me pustite pri miru s takimi vprašanji.«

Esad I. Petdesetletni Esad paša, ki je predal Skader kralju Nikiti in se proglasil za kralja Albanije, vsled česar je povečal zmešnjavo na političnem balkan. torišču, je star petdeset let in ima preteklost, ki bi lahko vzbudila začudenje vsakega načelnika Indijancev. On je poglavar močne albanske rodbine Toptani in že v mladosti si je pridobil slavno ime vsled občudovanja vrednih vspehov pri krvni osveti. Petsto zanesljivih Albancev, ki se niso vstrašili nobenega truda, je bilo vedno njemu pri rokah. Esad je bil njih poglavar, pri čemur je opravljal službo, ki je obstajala z nekakih pravic in dolžnosti poveljnika roparske tolpe in fevdalnega gospoda z železno pestjo. Med tem si je Esadov brat, Ghami bey Toptani pridobil zaupanje sultana Abdula Hamida in po intrigah, ki pa niso prav nič vznemirjale njegove vesti, je postal sultanov pobočnik. S svojim vplivom je pripravil pristop svojemu bratu k sultanovemu dvoru. Sultan je zvest politiki svojih prednikov, ki so nastavljali roparje za policaje, imenoval Esada za poveljnika vojakov v Janini in mu je s tem odprl hitro karijero. Ko je Esadov brat postal žrtev krvave intrige v Carigradu, je izvršil Esad paša po narodnem častnem kodeksu krvno osveto na bratovem morilcu, na kar je zbežal z enim delom svojega vojaštva v gore. Tu je skušal priti v stike s slavnim Tatarjem Osmanom, nasilnim guvernerjem Janine, katerega so brez vsakih okoliščin njegovi banditje na njegovo povelje umorili. Ker hvaležnost Esad paše ni bila njegova boljša stran, se je udeležil leta 1908. revolucije proti svojemu dobrotniku, sultanu Abdulu Hamidu. Prišel je s plapolajočimi zastavami v mladoturški tabor. Tam ga je odbor za enoto in napredek kandidiral in izvolil za turškega parlamentarja za Drač. Ko je spoznal da so Mladoturki dogospodarili, je zopet spremenil svoje prepričanje; pravi se, da je izvršil tudi poskus za umor predsednika mladoturškega parlamenta. Tudi v Skadru je ostal Esad paša nasilnik. — Svojega konkurenta Hassana Rizo je dal enostavno vstreliti. On je tip lahkoživca, kakršni so zelo pogosto vstanovljali v Orijentu države in ki so postali močni despotje. Morda bi le on lahko napravil v Albaniji red; seveda na svoj način, to je brezobzirno in nasilno.

Kako dolgo naj spimo? Zelo stara modrost je, da spanec obnovi moči živega organizma in vsak ve, da potrebuje izdaten spanec, da bi mogel delati, kakor se spodobi. Gotova norma za čas spanja, se ne da strogo nastaviti, ker se potreba spanja urejuje po naravi vsakega posameznika. Za prvega še osem ur ne zadostuje, dočim drugemu zadostuje samo peturni spanec. Potreba po spancu se od mladosti do starosti neprenehoma manjša in sicer čisto enakomerno. Stari ljudje navadno ne potrebujejo veliko spanja in se počutijo najbolj zdrave in sveže, ako je bil njih spanec kratek. Neumno je, ako človek toži, da ne more spati. Znamenje prekratkega spanja je ravno potreba po spanju. Kdor se počuti zjutraj po nekaj urnem spanju svežega in čilega, je spal za svojo potrebo dovolj. Ljudje, ki potrebujejo malo spanja so večinoma oni, ki delujejo duševno. Za to trditev imamo veliko zgodovinskih primerov. Ljudje, ki delajo fizično, potrebujejo veliko spanja. Čut čilosti in popolne svežosti je torej znamenje zadostnega spanja. Omenjeno pravilo se ne sme smatrati za edino pravo, ako ga obrnemo. To pomeni: ako človek čuti, da je zaspan, ni še s tem dokazano, da je premalo spal. Dolgo spanje, ima svojo potrebo po daljšem spanju. Ljudje, ki se navadijo dolgo spati se začno debeliti, postanejo leni in so bolj podvrženi raznim boleznim. Splošno je tudi razširjen nazor, da nervozni ljudje potrebujejo največ spanja. Ta nazor prihaja odtod, ker se pri nervoznih ljudeh faktično opazuje potreba spanca; toda ta potreba je varljiva. Veliko zdravnikov je dognalo, da so se nervozni ljudje rešili tlaka na glavi, ako so malo spali. Marsikaka bolezen v glavi prihaja pogosto od preveč dolgega spanca. Nervozni ljudje imajo navado, da se udajajo zjutraj polsnu. To pomeni sanjati brez spanja.

Ljubljana.

— **Varaždinski abiturijenti v Ljubljani.** O Binkoštih so posetili Ljubljano, Bled in Postojno pod vodstvom štirih profesorjev abiturijenti varaždinske gimnazije. Poleg profesorja dr. Ilešica in dr. Moleta jih je na kolodvoru pozdravilo tudi nekaj slovenskih dijakov in gospodičen. Dasi leži Varaždin čisto ob štajerski meji, je njega srednješolska mladina vendar vzgojena v duhu hrvatsko-srbskega edinstva; saj ima med svojimi učitelji tudi tri Srbe in eden izmed profesorjev, ki so dijake spremljali je bil Srb. Mladina je sedaj videla tudi slovenski svet, ki ji je bil doslej tuj, in ponesla s seboj spoznanje, da jugoslovansko edinstvo temelji na realnih tleh. Ob tej priliki si ne moremo kaj, da bi zopet ne vprašali. Kje pa je bila slovenska jugoslovanska mladina? »Onam, onamo...«, a temeljiti moramo biti ter vztrajni ob vsaki priliki...

— **Včeraj ob 3. uri pop.** so se vračali skozi Ljubljano varaždinski dijaki, ki so si včeraj ogledali postojnsko jamo. Bili so prav zadovoljni s svojim izletom, dasi jim vreme ni bilo prijazno. Želimo, da bi se taki izleti hrv. in srbske mladine v naše kraje pogosto ponavljali.

— **Nogometna tekma. — Ilirija: Jugoslavija 2 : 0.** Včeraj popoldne se je nebo zjasnilo in je nastal prav lep večer. Tako se je tekma vršila pri najlepšem vremenu. Občinstva se je sešlo nad pol tisoča, drugega pol tisoča je gledalo s ceste zastonj. Za te ljudi podajamo spodaj par nasvetov. Igra je bila vseskozi lepa. Nastopilo je drugo moštvo Ilirije po večini možje male postave, zato pa urni in obratni. Goričani so nastopili s 5 možmi rezerve in so menda nekoliko podcenjevali nasprotnika. Ko pa so videli, da brez truda ne bo uspeha — so razvili svoje sile. Pri tem so pozabili na kombinacijo in niso mogli doseči uspeha. To jih je proti koncu spravilo v slabo voljo in so popustili v tempu, kakor da so njih sile izčrpane. Ilirija II. pa se je krepko držala in je vztrajala do konca. Pri Goričanih so se izkazali napadalci in vedno sigurni golman. Prvi gol je padel z 10 metrovke, ker je gorički igralec tik pred vratom pri padcu zadržal žogo z roko. Polovica je bila 1 : 0 za Ilirijo. V drugi polovici je dala Ilirija še en gol in je prav energično oblegala. Napadalska vrsta je bila dobra tuintam prepočasna — obramba pa je odbila vestno vse napade. Golman je polovil vse, kar je prišlo do njega — vendar en gol bi bil padel, da se ni odbila žoga od gornje late. Občinstvo je bilo zadovoljno in je delilo spretnim igralcem zasluženo priznanje. Po igri je bil sestanek pri »Novem svetu« na kar so se Goričani odpeljali domov. Ilirija je torej podala dve lepi igri in obakrat dosegla uspeh. Goriške goste pa si želimo kmalu zopet videti.

— **Nekaj nasvetov** smo prejeli za one, ki nogometno tekmo hočejo za vsako ceno — zastonj gledati. Eni pravijo, da bi bilo dobro poškropiti jih z ono brizgalno, s katero se po cestah škropi. Drug nasvet pa je, da se te ljudi fotografira in se jih razpostavi po raznih izložbah s primernim podpisom. Med gledalci na ulicah so včasih tudi odlične osebe, ki se ne zavedajo, kaj je lepo in kaj je grdo. Sicer pa se vidi, da je treba vprašanje ograjenega igrišča čim preje rešiti.

— **Pri včerajšnji tekmi na travniku pod Tivoli** se je zopet pokazalo, kako nujno potrebno je, da se konečno reši vprašanje športnega prostora v Ljubljani: Travnik, na katerem se sedaj vrše nogometne tekme ni mogoče zagraditi. Poleg tega leži nekoliko nižje od ceste, in tako gleda občinstvo na igrišče — ne da bi plačalo. Mi bi takim umazancem, ki jim je toliko za par grošev odpustili njih radovednost, ko bi bile igre brezplačne. Toda tekme stanejo denar in F. K. Ilirija potrebuje podpore, ako hoče prirejati res lepe tekme. Zanimanje za šport je pri nas zrastlo in odveč bi bilo poudarjati važnost športa na naše mesto. Zato bo treba razmere urediti čim preje. Kakor slišimo ima F. K. Ilirija ponudbe od uglednih klubov — tudi od »F. K. Slavia« v Pragi — toda uspeli slovenskega športa je v vsakem oziru odvisen le od primernega športnega prostora. V soglasju z vsemi društvi bi se dalo to vprašanje tudi zelo lepo rešiti. Več o tem jutri.

— **Loterijski odbor »Slopšnega ženskega društva« v Ljubljani** ponovno opozarja, da je z dovoljenjem c. kr. finančnega ministrstva žrebanje neprekleno preloženo na dan 1. julija 1913. Vzadniem času so namreč za dopošiljatev seznama izžrebanih srečk prihajale prošnje, na katere pa je nemogoče vsakemu posamezniku odgovarjati. Prosi se najuljudneje tudi one imetelje srečk, katerim so se iste v blagohotno razpečavanje poslale, ki pa do danes niti srečk niso vrnili da naj blagovolijo upoštevati vsaj zadnje dni njim doposlanega dopisa.

— **Bolniški strežniški tečaj Rdečega križa.** Za mesec maj t. l. nameravani tečaj prostovoljnih pomožnih bolniških strežnic se iz različnih razlogov ne more vršiti. Ta tečaj se vrši pa meseca junija t. l. v deželni bolnici. Srejmo se vanj še nekatere gospodične ali gospe v starosti od 20. do 50. leta. Tečaj bode trajal 8 tednov. Po končanem pouku naredile bodo učenke izpit. Za poduk ni nič plačati, pač pa so učenke zato zavezane, da v slučaju vojske pri zavodih Rdečega križa ali pa v vojaških zdraviliščih izvršujejo pomožno bolniško postrežbo. Prijave naj se pošljejo do 20. maja t. l. deželnemu in gospejnemu pomočnemu društvu Rdečega križa za Kranjsko.

— **Na mnoga vprašanja** glede udeležencev novih pariških večerov, naznanjamo, da stvar še ni godna za javnost, da pa se bo kmalu vse izvedelo.

— **Za Ciril Metodovo družbo** je darovala zavedna Ljubljančanka M. Torelli, sedaj v Trstu 8 kron. Živela!

— **Servac, Bonifac in Pankrac** to so trije ledeni možje — pa še solzava Zofka po vrhu. Že od nekdaj so znani, kot deževni in hladni. Letos so se izkazali posebno dobro. Tri dni smo imeli dež in mraz. Po planinah je padel sneg. To je nam bilo tem bolj neugodno, ker so ti trije mrzli svetniki nam skazili binkoštne praznike, koliko lepih načrtov je — zmrznilo. Gorske ture so bile skoraj onemogočene. Celo daleč iz mesta iti ni kazalo. Koliko jeze so napravili onim, ki so imeli kak poseben izlet. Naše dame so se hotele pokazati v novih oblekah — novih klobukih — pa ledeni svetniki se niso na to ozirali. Upajmo, da bodo poslej lepši dnovi.

— **1,800.000 frankov.** Nadaljevanje v današnjem oglasu glavnega zastopstva Češke industrijske banke v Ljubljani.

— **Sarah Bernhard v filmu v kinematografu »Ideal«.** Danes se predvaja film Adrieme Lecouvreur v kojem nastopi najboljša tragedkinja sveta Sarah Bernhard. Ta umetnica je dobila za enkratni nastop v filmu 60.000 K. Toraj se nam nudi pravi umetniški užitek.

Društva.

Sokolski župi Gorenjska in Ljubljana I. priredita 18. maja svoj delni pešizlet z javno telovadbo v Medvode. Odhod ljubljanskega okrožja omenjene župe bo ob 1. uri, telovadba se prične ob polu 5., povratek peš iz Medvod ob 7. uri. Ker utegne biti ta izlet vsled obstoječih težkoč edini večji izlet v ljubljanski okolici, opozarjamo nanj br. članstvo in sokolsko občinstvo. Nastop v kroju bodi številen! Gostje imajo dobro železniško zvezo tja in nazaj. Bližja navodila sledijo.

»Politično in izobraževalno društvo za dvorski okraj« naznanja vsem p. n. društvenim članom, da se vrši v soboto dne 17. maja t. l. ob 8. zvečer izredni občni zbor v klubovi sobi restavracije »pri Zlatorogu«, Gosposka ulica 3; takoj po občnem zboru ob 9. uri pa se vrši **predavanje g. dr. Oražma** v veliki restavracijski dvorani ravnotam. K predavanju gostje dobrodošli!

Zveza županov in podžupanov na Krasu. Letno občno zborovanje županske zveze bo dne 15. maja t. l. ob 10. uri dopoldne v Sežani v dvorani c. kr. okrajnega glavarstva. Razpored: 1. Predsednikovo poročilo. 2. Blagajnikovo poročilo. 3. Brezobrestno posojilo za kraške travnike. 4. Nekaj misli o vzgoji in pouku šoli odrasle mladine. 5. Volitev odbora. 6. Predlogi. Pripomba: Ako se ob napovedani uri ne sestane zadostno število članov, se bode pol ur pozneje, zborovalo po istem razporedu ne glede na število udeležencev.

Tržaško kolesar. društvo» »Balkan« priredi mednarodno dirko 20. julija 1913 in veselico. Toliko na znanje vsem društvom. Vabila in pravila za dirko se dopošljejo pravočasno.

Mačeha in njen rejenec.

V svojem preroškem duhu iztuhtal, srečnim v pouk in zabavo, nesrečnim v tolažbo napisal Lipe Figi.

Neka mati je imela devet otrok. Od teh je ljubila sam tri, vse druge je sovražila in je trdila da niso od njene krvi. Zato se je proti čestim otrokom obnašala kot huda mačeha, ni jim dajala jesti, pri vsaki priliki jih je pretapala in jih je podila od hiše. Ko so nekateri otroci obupani od večnega trpljenja hoteli pobegniti k svojemu sosedu, jih je mačeha še bolj tepla in je kričala nad njimi: »Nikamor ne pojdete. V moji hiši ostanete in boste delali zato, da se bo mojim trem otrokom dobro godilo.« Tako so morali otroci trpeti in delati za druge — sami pa niti dvolj jesti niso imeli.

Takrat pa se je zgodilo, da so cigani zunaj za vasjo pustili neznanega otroka. Tistega otroka je hotela vzeti soseda, ki je bila cigane prepodila in je imela samo enega sina — toda mati devetih otrok je priletela na vas in je napravila velik prepir, nihče ni vedel zakaj. »Ti ga ne smeš imeti,« je kričala, »jaz imam devet otrok, lahko še enega redim. Drugi so se čudili, čemu ji bo desetl otrok, ko niti svojih šest ne more videti — in so jo začeli tolažiti. Toda nič ni pomagalo, mačeha je razgrajala tako, da so ji sosedje dovolili, da sme vzeti enega ciganskega otroka in ga po svoje vzgojiti.

Mačeha je vzela novega rejenca in ga je prinesla v svoj dom. Ime mu je bilo Škipetar ali po slovensko koritar. Bil je res prav koritarske sorte, kajti navajen je bil, da je živel od truda tujih ljudi. Dasi se ni prav zavedal svojega položaja, vendar je bil takoj oblasten, ko je prišel v hišo.

Mačeha pa mu je stregla, kakor je vedela in znala. Kupila mu je za 100.000 kron igrač, preskrbela mu je šole in vzgojitelje in mu dovolila več kakor vsem svojim otrokom. Koritar je bil sestradan in lačen in je neprestano jedel in pil. Mačeha pa ga je pasla noč in dan.

Pri tem so godrnjali drugi otroci in so rekli: »Kaka je to pravica, da bomo mi trpeli in redili tega pankerta?«

Mačeha pa je vdarila po njih s palico in je rekla:

»Ravno zaradi vas sem vzela koritarja v hišo. Ker vas ne morem krotiti mi bo koritar pomagal. Zato mora biti krepak in močan. Prav je, da je divje in surove narave, da bo vas krotil. To bo kazen za vas. Štirim bom mati, šestim bom mačeha. Vi me ne ubogate, koritar me bo pa vedno ubogal. Ko bo vzrastel, bo skrbel zame in ga bom nahujskala, da se bo zame pretepal s sosedi.«

Tako je govorila mačeha in je stregla koritarju. Koritar pa je bil kakor kukavica v tujem gnezdu. Rastel in širil se je bolj in bolj. Čez nekaj let je rejenec vzrastel in je bil res močan, ker je mačeha drugim jemala, da je njega redila.

Nekega dne pa je rejenec pokazal svojo cigansko naturo. Pokradel je, kar je mogel, potem pa je odšel. Ko mu je mačeha hotela braniti, jo je sunil od sebe in je odšel po svetu.

Napasel in zredil se je tako, da je mačeha popolnoma obubožala.

Njeni otroci, ki so med tem vzrastli, so jo zapustili in so odšli v tujo službo, kjer so ljudje znali ceniti njih pridnost...

Tako je mačeha sama ostala in umrla Nihče ni jokal za njo.

Kako sta bila obglavljena Peter Zrinjskj in Fran Kr. Frankopan.

(V spomin na 30. aprila 1671.)

Poročali smo že, da se je letos prvič tudi v Belgradu svečano slavil spomin dveh hrvaških plemenitašev, ki jih tudi mi vsaj po imenu poznamo. Hrvatje vsako leto slave na dan 30. aprila spomin njiju smrti. Na Dunaju so šli jugoslovanski visokošolci vsako leto na ta dan v Dunajsko Novo mesto, kjer sta bila obglavljena ta dva junaka kot borilelja za samostojnost in svobodo hrv. naroda, in so se tam poklonili njih spominu.

V svitu današnjih dogodkov se še bolj sveti spomin teh dveh mož. Saj še danes boj za svobodo ni končan.

Zveza med Slovenci in Hrvati je bila takrat prav tako močna, kakor dandanes, le s to razliko, da so se takrat družili magnati — danes pa se družita naroda po svojih zastopnikih. Zato je ista usoda, kakor Zrinjskega in Frankopana zadela tudi Erazma Tatenbacha, ki je bil pri zaroti udeležen.

Kako se je cela zarota izvršila, kaj je bil njen vzrok in kakšen je bil njen namen o tem nam pripoveduje zgodovina. Danes hočemo podati le popis smrtnega dneva obeh junakov, kakor ga popisuje hrv. zgodovinar Šišić:

Dne 11. aprila 1671. je bil obsojen na smrt Fran Krsto Frankopan in 18. aprila 1671 njegov svak, hrvatski ban Peter Zrinjski. Obsodilo ju je izredno sodišče na Dunaju, v katerem so bili: Kancler Pavel Hocker, grof Gottlieb Windischgrätz, baron Hans Henrik von Herbart, baron Zdenko Capliz, grof Joahim Windhag, baron von Ardlern, Julij Bucellini, Justus Bruning in doktorji von Löwenthurm, Molitor in Krumbach.

Frankopan je bil obsojen na smrt ker... »ni naznanil zvezo Zrinjskega s Turki, ker se je sam zvezi pridružil, ker je stotniku Čolniču napisal pismo, v katerem je psoval cesarsko orožje in ves nemški narod in je povdarjal svoje uporne nakane; ker se je trudil, da bi dobil na svojo stran mesto Zagreb, hrvatske stanove in Srbe, ker je večkrat poslal poslance v Turčijo in je težko razžalil kraljevsko osebo.«

Peter Zrinjski je bil obsojen na smrt; »Ker je prvi in glavni upornik, ki je prelomil besedo, razbojnik, ki je hotel, da bi bil to, kar je Njeg. Veličanstvo, namreč krali Hrvatske, in zato je treba, da se njegove glave namesto krone dokatne meč...«

Obsodba se je glasila, da se Zrinjskemu in Frankopanu odseka glava in desna roka. (Na dan smrtne kazni sta bila oba pomiloščena v toliko, da se njima roka ni odsekala.)

Obglavljenje.

Smrtna kazen nad hrv. plemičema se je izvršila v Dunajskem Novem mestu na dan 30. aprila 1671.

Šišič ga tako popisuje. Prišel je usodni dan 30. aprila. Že zgodaj zjutraj so bila zaprta vsa mestna vrata in oboroženi meščani so se shajali pod štirimi zastavami na mestnem trgu. Zrinjski in Frankopan sta zjutraj okoli šeste ure bila pri maši in sta ostala v molitvi do osme ure. V molitvi pade Peter Zrinjski naenkrat v nezavest, vsled slabosti, ker že tri dni ni vžil nobene hrane; kmalu se je zopet zavedel. Med tem so cesarski poverjeniki pripravljali vse, kar je treba za obglavljenje; ko je bilo v orožarnici vse gotovo, so prišli po Petra Zrinjskega. Zrinjski jim je izročil pismo na ženo Katarino s prošnjo, naj ji ga oddajo. (To pismo se je ohranilo.) Po tem pride v sobo vladni poslanik Jurij Dumhofer in razglasi, da je Zrinjski in njegovo potomstvo izbrisano iz plemiške listine, ker bi ga sicer ne smeli odvesti na morišče. Zrinjski je vse to mirno poslušal in je prosil samo za milost za svojega sina. Isto je bilo na to razglašeno Frankopanu. Ob deveti uri so odšli poverjeniki na morišče, ki je bilo pripravljeno na prvem dvorišču orožarne, ker so hoteli gledati obglavljenje. Zanje je bila pripravljena posebna klop pokrita z dragocenimi turškimi preprogami.

Ko je bilo vse pripravljeno, so pripeljali najprej Petra Zrinjskega in sicer s sledečim spremstvom: Najprej sta šla dva cesarska poverjenika potem štirje strelci, za njimi Zrinjski s spovednikom, na zadnje kapitan von der Ehr na čelu svoje stotnije.

Ko je Peter Zrinjski stopil na morišče, je na kratko govoril mestni sodnik Pleyer, na to je prečital zapisnikar kazenskega sodišča Maksimilijan Hauge, obsodbo.

Obsodba je bila utemeljena s sledečimi razlogi... da je Zrinjski hotel odcepiti Dalmacijo, Hrvatsko in Slavonijo in se vsiliti tem kraljevinam kot svoboden in nezavisen vladar in da je hotel za svoj rod proglasiti nasledstvo. Da to doseže, je iskal pomoči v tujini, posebno v Turčiji in je nameraval udariti tudi na sosednje kraljevine in dežele ni. veličanstva... Obsodba se tako konča: »Zrinjski izgubi vse časti, pravice in dostojanstva, vzame se mu vse imetje, njegov spomin se zbriše iz sveta, njegova oseba pa se izroči rablju, ki naj mu odseka desnico in oddrobi glavo. To naj bo njemu za kazen, drugim enakim pa v strah in grozo...«

Ko se je čitala obsodba, je Zrinjski molil z razpelom v roki. Ko je bila obsodba prečitana, je mestni sodnik prelomil palico in jo je vrgel s hodnika na dvor. Na to je vprašal Zrinjski, ali ni prišlo kako pomilo-

ščenje, na kar mu odgovori mestni sodnik da bo vprašal poverjenike. Mestni pisar Mihael Stecker res kmalu prinese cesarsko pismo, datirano dne 29. aprila 1671. v Laxenburgu, v katerem cesar Leopold pomiloščuje oba obsojenca, da se njima rok ne odseka. Ko je Zrinjski to slišal se je priklonil mestnemu sodniku.

Zdaj zapro vrata na drugo dvorišče in pripeljejo Zrinjskega na morišče — na vzvišen prostor, ki je bil pokrit s črnim suknom.

Ko je Zrinjski opazil, da ga ljudstvo z nekakim strahom gleda, je rekel spovedniku te junaške in značajne besede:

»Ti siromaki se bolj boje smrti nego jaz...«

Na to je stopil Zrinjski na črni oder, je sam odložil vrhni plašč in ga je dal svojemu komorniku Todoru; istotako si je sam razgalil okoli vrata spodnjo obleko in je vzel iz žepa z zlatom vezan robec za oči, ki mu jih je zavezal komornik.

Zrinjski je na to dvignil dolge lase, ki so mu padali v kodrih čez vrat — in je brez besede pokleknil in nagnil glavo. Ko je ura odbila devet, zamahne krvnik...

»Oče v tvoje roke izzročam svojo dušo,« je rekel Zrinjski.

Udarec meča pade na vrat — toda ne oddrobi glave. Glava je padla, ko je rabelj drugič vsekal...

Štirje ljudje so odnesli truplo stran in so ga pokrili s črnim suknom.

Na to je pozval otec Gvardijan vse prisotne da naj molijo za pokojnikovo dušo, kar so tudi vsi storili.

Potem so odšli poverjeniki na drugo dvorišče. Sedaj privedejo Frankopana, kakor so preje privedli Zrinjskega. Obsodba se je glasila, da je Frankopan sokriv zarote, posebno važno da je njegovo pismo z dne 9. marca 1670. na stotnika Solniča, ker je v pismu izrazil svojo mržnjo proti cesarju, proti vojski in nemškemu narodu. Med čitanjem je Frankopan glasno molil in je večkrat poljubil križ.

Ko so ga privedli do odra je zopet skoraj 20 minut po latinsko molil. Na to si je sam odvzel plašč in ga je dal slugi Bernardinu, razgalil si je vrat in si je dal od sluge zavezati oči.

»Jezus, Marija« je vzkliknil, ko ga je zadel udarec in je zadel z glavo ob tla. Rabelj ga je namreč zadel še bolj nesramno, kakor Zrinjskega, meč je vsekal v desno ramo. Frankopan je hotel vstati — v tem pa ga zadene drugi udarec, ki mu oddrobi glavo.

Ljudstvo ni moglo več gledati tega trpinčenja in se je razburilo. Rabelj je bil takoj po obglavljenju zaprt.

Obe trupli so dejali v krste pokrite s črnim suknom in po osem ljudi jih je neslo v cerkev, kjer sta bili krsti pokopani. Na morišču in pogrebu je bilo prisotnih več tisoč ljudi.

Oba hrvaška junaka sta padla v najlepši dobi: Zrinjski je imel 50 let, poln mož in junak, Frankopanu je bilo 30 let, bil je poln navdušenja, ognja in poleta, bolj pesnik nego vojskovodja, nežen in rahločuten — dočim je bil Zrinjski hraber, odločen in vstrajen. Zrinjski je bil navdušen Hrvat po mislih in delu. Samostojnost njegove domovine in naroda mu je bila glavno načelo in stremljenje.

Najnovejša telefonska in brzojavna poročila.

ODGOVOR ZAVEZNIKOV.

Atene, 11. maja. Odgovor zaveznikov na poslednjo noto velesil bo dan jutri.

ODGOVOR ŽE PREDAN.

Sofija, 12. maja. Odgovor vlade na poslednjo noto velesil je bil podan danes dopoldne.

Atene, 12. maja. Odgovor grške vlade na noto velesil, kjer se zavezniki pozivljajo, da naj ustavijo sovražnosti, je bil podan danes popoludne ob dveh.

VSEBINA ODGOVORA.

Atene, 12. maja. Vsebina odgovora, ki so ga dali Zavezniki na noto velesil, je: Zavezniki soglašajo s predlogom velesil, da naj se ustavi sovražnosti; tudi odpošljejo delegate v London, ki naj podpišejo preliminarni mir in se pogajajo o podrobnostih miru. Obžalujejo pa, da so velesile molče prešle preko želja Zaveznikov, da naj se tudi na njihove predloge glede vojne odškodnine in radi otokov ozira.

!! Trgovci, peki !! **Drože (kvas) iz odlikovane slovenske tovarne drož Makso Zaloker, Ljubljana Krakovski nasip št. 26,** so dosegle dosedaj povsod najboljši sloves. Naročajte pri narodni tvrdki, ki vam postreže po konkurenčnih cenah.

GIBANJE ČET.

Solun, 12. maja. Oddelek bolgarske kavalerije, ki je bil dosedaj v Solunu, je zapustil mesto.

STRAŠNA NESREČA PRI PREVOZU ČET.

London, 12. maja. Iz Sofije se poroča, da je bolgarske čete pri prevozu v domovino iz Soluna zadela strašna nesreča. V bližini Pramesta sta trčila drug ob drugega dva vlaka, polna vojakov; sto jih je bilo mrtvih na mestu, 300 težko ranjenih; podrobnosti še ni.

TRANSPORT TURŠKIH ČET.

Carigrad, 12. maja. Posvetovanja glede transporta turških čet iz Albanije, namreč čet Essad paše, Džavid paše in Riza beja, 15. in 17. t. m. bodo odposlane iz Carigrada v Drač in Valono parniki, da odpeljejo čete.

PREDAJA SKADRA.

Rim, 12. maja. »Tribuna« poroča, da se je izkrcalo več oddelkov mednarodnega vojaštva in med njimi 100 italijanskih vojakov v Medul. Čete bodo dospele danes ali jutri v Skader. Slavnostna predaja mesta se izvrši 14. ali 15. t. m.

Zabava.

O štorklja!

Nekje se je oglasila štorklja.

Drugi dan je vprašal sosed sosedovega sinčka:

»Kdo se je najbolj veselil bratca, ki si ga včeraj dobil?«

Dečko: Papa..

Sosed: Kaj ka mama?

Dečko: Ta je še spala.

Pri njem.

Učitelj: Kdo te pa tepe, ako si poreden.

Učenec: Papa.

Učitelj: Kdo še?

Učenec: Mama.

Učitelj: Kdo še?

Učenec: Teta.

Učitelj: Kdo še?

Učenec: Stric.

Učitelj: Pri kom pa najbolj boli?

Učenec: Pri meni.

Ni razumela?

Neka gospa je dobila novo hišno, ki je prišla šele z dežele. Ko ji je gospa dala razne nauke, je pristavila: »Predno pojdeš v posteljo, pridi mi voščit lahko noč.« Zvečer čita gospa v svoji sobi, hišne pa ni nikoder. Zato gre gospa pogledat v kuhinjo. Tam najde hišno v sami srajci. »Ali ti nisem rekla, da pridi voščit lahko noč, predno greš spat,« jo pokara gospa. — »Saj sem ravno hotela iti,« pravi hišna. »Pa taka?« se čudi gospa. »Saj sem se jaz tudi čudila,« pravi hišna.

Dva pesnika.

Prvi: Kaj počneš?

Drugi: Učim se prodajati pohištvo.

Prvi: Ali gre kupčija dobro?

Drugi: Da, prodal sem že pol svojega pohištva.

Dediči.

Prvi: Moja teta je umrla stara 93 let.

Drugi: Moj stric je umrl star 101 leto.

Tretji: Jaz pa imam cel kup tet in stricov, ki sploh še niso umrli.

Strah.

Žena: Že dve uri ne spim, ker čakam, kdaj prideš iz gostilne.

Mož: Dve uri sem sedel in čakal, da boš zaspala.

Dober odgovor.

Profesor izve, da se najpolednejši dijak njegovega razreda uči malajskega jezika, ker se misli odpovedati študiranju in postati pomorski razbojnik. Poklice dečka pred sebe, da bi ga posvaril in ga vpraša: Ali je res, kar sem slišal — da se učite malajskega jezika?

Dijak: Res, gospod profesor.

Profesor: Ali že kaj znate? Kako se po malajski imenuje drevo?

Dijak: Ta.

Profesor: In dve drevesi?

Dijak: Ta-ta.

Profesor: In tri drevesa?

Dijak: Ta-ta-ta.

Profesor: In cel gozd?

Dijak? Tatatatatatatatata.

Profesor stegne roko in priloži dijaku zaušnico.

Odgovorni urednik Radivoj Korene.

Last in tisk »Učiteljske Tiskarne«.

Mali oglasi.

Glasovirje, pianine, avtomate, gramofone, plošče prodaja, uglašuje, popravlja solidno **Josip Oblak, Ljubljana-Gilince 92.**

Cenjenim obiskovalcem Trsta se priporoča prenočišče v hotelu **H. Kosič**, ulica Carradori št. 15. Cene nizke. — Skupno več dijakov, najnižja cena.

Sprejme se gospod na stanovanje eventualno s hrano. Ravnotam se tudi sprejme gospode na hrano. Poljanska cesta 7.

Brivskega pomočnika sprejme in sicer takoj: **Franc Mrak, brivec, Radovljica.**

Zahvala.

Vsled nenadomestne in žalostne izgube našega dobrega očeta

Ivana Kobal

izrekam tem potom svojo najtoplejšo zahvalo vsem, ki so na katerikoli način lajšali pokojnikovo dolgotrajno zemeljsko gorje, kakor tudi vsem onim, ki so ga spremili k večnemu počitku.

Grahovo, 12. maja 1913.

Josip Kobal
nadučitelj.

Laška kuhinja
v Ljubljani.
Od danes naprej se dobe vsak dan
sveže morske ribe
in najboljše vino **Teran** iz deželne kleti **Parenco**.

Žganjarna
F. Pečenko
se je zopet odprla
v ulici Scala Belvedere št. 1
(prihod iz ulice Miramar).
Priporoča se svojim starim obiskovalcem in obenem cenj. občinstvu.

Nič ne pomaga!
Edina in največja zaloga najnovejših
gramofonov in godbenih avtomatov
je v Ljubljani Sodna ul. 5.
Radi velikanske zaloge so plošče katere so preje stale K 4·— sedaj samo po K 1·— Izključno strokovno popravljanje vseh vrst gramofonov in godbenih automatov, uglaševanje itd.

Radioaktivno termalno kopališče
Toplice na Kranjskem
Sezija od 1. maja do 1. oktobra.
Postaja dolenjske železnice Straža-Toplice. Akratov vrelec 38°C, daje vsak dan nad 30.000 hl radioaktivne termalne vode. Zdravljenje s pitjem in s kopanjem. Izredno uspešno proti putiki, revmi, neuralgiji (trganju), ženskim boleznim in drugim. Velika kopališča, posebne in **močvirne kopeli.** Elektroterapija in masaža. Ravnateljstvo: Kopališki zdravnik dr. Konstantin Konvalinka. Zdravo podneb e, Gostogozdnata okolica. Bogato opremljene sobe Izborne in cene restavracije. Prospekte in pojasnila daje brezplačno **kopališka uprava.**

Stenski
delavni red
za stavbenike
v smislu zakona z dne 22. junija 1902, drž. zak. štev. 155, je založila
„Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani
in ga prodaja po K 1·— komad.

Od dobrega najboljše! je še vedno **izvirni**
Singerjev šivalni stroj
Dobi se samo v naših prodajalnah s takim izveskom in s to varstveno znamko Ljubljana, Sv. Petra cesta 4, Novo mesto, hiša lekarne Bergman; — Kranj, Glavni trg 119; — Kočevje, Glavni trg 79, ali pa po naših potnikih.

1,800.000 frankov znašajo pri vsakoletnih 6 žrebanjih
glavni dobitki turških srečk!
Vsaka srečka zadene in ima trajno vrednost! Kupnina se poravna v mesečnih obrokih po samo 4 K 75 v. Kupec zadobi izključno igralno pravico že po vplačilu prvega obroka.
Prihodnje žrebanje 1. junija 1913.
2,387.000 kron oziroma **frankov** znašajo pri vsakoletnih 15 žrebanjih glavni dobitki izborne skupine 4 srečk na mesečne obroke po samo 6 kron 25 vin. **Prospekte z natančnim pojasnilom razpošilja:**
Češke industr. banke glavno zastopstvo v Ljubljani.
Sprejmo se provizijski potniki.

Radi prevelike zaloge blaga dajem
20% popusta
vse pomladne najnovejše damske kostume, krila, bluze kakor tudi obleke in površnike za gospode in dečke najmodernejšega kroja.
Postrežba točna in solidna. Cene priznano nizke.
Angleško skladišče oblek
O. Bernatović, Ljubljana, Mestni trg št. 5.

Palme! Novo! Palme!
Razstava in prodaja svežih
PALM
najlepša in najcenejša prilika za okrašenje stanovanj in vrtov. — Velika zaloga različnih velikosti, cene nizke. — Od danes naprej vsakomur dovoljeno brezplačno ogledati si razstavo.
Kolodvorska ulica št. 28 (dvorišče).
Ostane samo par dni tukaj, ter se priporoča
Rapuzzi Francesko.

Potrebščine za telovadce
hlače, majice, čevlje, kakor tudi za uniformiranje, srajce, čepice, peresa, kokarde, monogrami, pasovi, vrvice za zurko, sponke, vrvice za trobke in rog, trak za odznake, rokavice za zastavonoše, narodne zastave, trakovi in znaki vse vedno v skladišču v modni in športni trgovini za gospode
P. Magdić, Ljubljana, nasproti glavne pošte
7